

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Полтава
2022

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 173-Н від 05 вересня 2022 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д. е. н., професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальні редактори:

О. В. Гасій, к. е. н., доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ;

С. В. Гаркуша, д. т. н., професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

А. С. Ткаченко, к. т. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ;

Л. М. Діденко, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

А. В. Артеменко, к. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

Н. М. Бобух, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ;

В. Л. Іщенко, к. філол. н., доцент завідувач кафедри ділової іноземної мови ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Ю. С. Матвієнко, к. п. н., проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. – Полтава : ПУЕТ, 3-41 2022. – 268 с.

ISBN 978-966-184-435-2

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Готельно-ресторанна справа; Економіка; Комп'ютерні науки; Міжнародні економічні відносини; Облік і оподаткування; Освітні педагогічні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», 2022

ISBN 978-966-184-435-2

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
СТРАХУВАННЯ**

Освітня програма «Фінанси і кредит»

Давиденко Б. В., Тимошенко О. В.

Трансформація податкових надходжень в
умовах реформування місцевого самоврядування 249

Карачковська П. С., Яріш О. В.

Цифровізація як напрям трансформації
фінансового сектору України..... 253

Колісник В. О., Педченко Н. С.

Зарубіжний досвід оподаткування прибутку
підприємств та його адаптація до вітчизняних умов 258

Курмишева А. Є., Гудзь Т. П.

Оцінка стану фінансової рівноваги підприємства..... 263

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Освітня програма «Фінанси і кредит»

УДК 336.226.2

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Давиденко Б. В., магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»
Тимошенко О. В., к. е. н., доцент кафедри фінансів та банківської справи

Анотація. У статті розглянуто наслідки впливу фінансової децентралізації на розвиток податкової системи України. Виявлено зміни бюджетно-податкового законодавства щодо фінансового забезпечення суб'єктів системи місцевого самоврядування в контексті фінансової децентралізації та реформування місцевого самоврядування. Визначено основні підходи до удосконалення перерозподілу податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами. Дана оцінка практичних результатів трансформації податкової складової фінансового забезпечення місцевих бюджетів в умовах реформування місцевого самоврядування.

Ключові слова: податки, податкові надходження, місцеві бюджети, місцеве самоврядування, фінансова децентралізація.

Abstract. The article investigates the effects of financial decentralization on the development of Ukraine's tax system. Changes in the budget and tax legislation pertaining to the financial support of subjects of the local self-government system have been identified in the context of financial decentralization and reform of local self-government. The main approaches for improving tax revenue redistribution between state and local budgets have been demonstrated. The practical outcomes of the transformation of the tax component of financial support for local budgets in the context of local self-government reform are assessed.

Keywords: taxes, tax revenues, local budgets, local self-government, financial decentralization.

Постановка проблеми. Трансформація податкової системи України в умовах фінансової децентралізації та реформування місцевого самоврядування потребує оцінки впливу бюджетно-податкових змін, які відбулися в Україні, на рівень фінансової спроможності місцевих бюджетів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженню фінансового забезпечення системи місцевого самоврядування, проблемних питань адміністрування податкових платежів на місцевому рівні присвятили свої праці В. Г. Боронос, Г. В. Возняк, Р. Я. Галамай, О. І. Дем'янчук, Ю. О. Раделицький, І. О. Луїніна, Л. М. Лучишин, П. В. Мельник, Л. П. Сідельникова та інші. Водночас окремі аспекти впливу реформування місцевого самоврядування на податкову складову фінансового забезпечення місцевих бюджетів у сучасних умовах потребують подальших досліджень.

Формулювання мети. Метою статті є оцінка впливу реформування місцевого самоврядування на податкову складову фінансового забезпечення місцевих бюджетів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто зауважити, що в результаті запроваджених бюджетно-податкових змін щодо фінансового забезпечення суб'єктів системи місцевого самоврядування в контексті фінансової децентралізації та реформування місцевого самоврядування в Україні, які розпочалися з 2015 року, відбулася трансформація в цілому податкової системи держави, основні наслідки якої представлені на рис. 1.

Трансформація податкової системи держави забезпечила зміни механізму формування доходної частини місцевих бюджетів. Зокрема, відповідно до Податкового та Бюджетних кодексів України:

- відбувся перерозподіл на користь місцевих бюджетів значної частки загальнодержавних податків і зборів, зокрема 10 % надходжень податку на прибуток суб'єктів приватної форми власності, 55 % екологічного податку, 13,44 % акцизного податку з виробленого чи ввезеного на територію України пального, 5 % рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення для видобування нафти, природного газу та 25 % рентної плати за видобування інших копалин;

- запроваджено акцизний податок з реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі підакцизних товарів(пива, алкогольних на-

поїв, тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну)кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання, надходження від якого повністю зараховуються до доходів місцевих бюджетів;

– зменшено норматив відрахувань в місцеві бюджети податку на доходи фізичних осіб зі 100 % до 75 %;

– відбулася оптимізація чисельності місцевих податків та зборів з 14-ти до 4-х та посилено роль системи місцевого оподаткування у формуванні доходів бюджетів територіальних громад за рахунок зміни статусу єдиного податку та плати за землю, запровадження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, трансформації механізму адміністрування транспортного податку та місцевих зборів.

НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	
	спрощення податкової системи, а саме зменшення чисельності податків і зборів з 22 до 11 та оптимізація процесів податкового обліку
	перенесення податкового навантаження з праці та капіталу (з виробництва) на споживання за рахунок таких податків як податок на додану вартість та акцизний податок
	досягнення соціальної справедливості при оподаткуванні, а саме: - запровадження єдиної ставки податку на доходи фізичних осіб; - вирівнювання умов оподаткування пасивних і трудових доходів; - розширення бази оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за рахунок включення до переліку об'єктів оподаткування нежитлової нерухомості і зменшення неоподаткованої площі житлової нерухомості; - відновлення транспортного податку в якості «податку на багатство»
	збільшення частки перерозподілу загальнодержавних податків і зборів на користь місцевих бюджетів за рахунок податку на прибуток, екологічного податку, рентних платежів
	зменшення частки перерозподілу податку на доходи фізичних осіб на користь місцевих бюджетів
	запровадження акцизного податку з реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі підакцизних товарів
	посилення ролі системи місцевого оподаткування у формуванні доходів місцевих бюджетів

Рисунок 1 – Наслідки впливу децентралізаційних процесів на розвиток податкової системи України

Джерело: складено на основі [1; 2].

Варто відмітити, що в результаті проведених змін механізму перерозподілу податкових платежів між Державним та місцевими бюджетами значно покращилися фінансові можливості місцевого самоврядування, посилилася його роль у забезпеченні розвитку власної території та зменшилася залежність місцевих бюджетів від міжбюджетних трансфертів.

Так, за період проведення реформ в системі місцевого самоврядування з 2014 р. по теперішній час (2021 р.) податкові надходження до місцевих бюджетів України зросли в 3,9 рази. При цьому, відбулися суттєві зміни у структурі податкових доходів місцевих бюджетів (рис. 2).

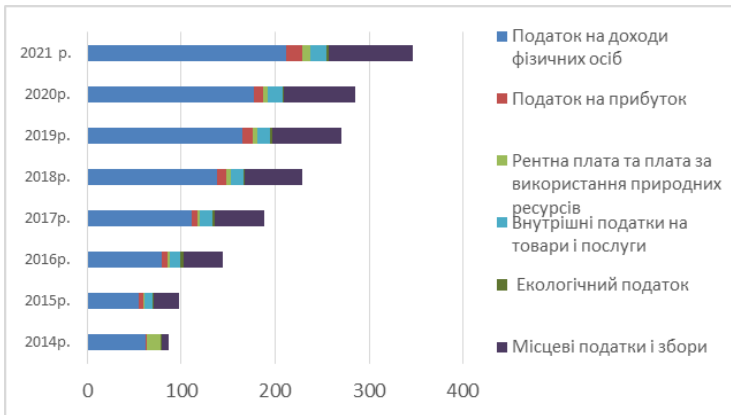

Рисунок 1 – Структура податкових надходжень місцевих бюджетів України за 2014–2021 рр.

Джерело: складено на основі [3].

Варто відмітити, що в 179 рази збільшилися надходження внутрішніх податків на товари і послуги за рахунок запровадження акцизного податку з реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі підакцизних товарів та акцизного податку з пального. Окрім цього у 2020 році порівняно з 2014 роком надходження податку на прибуток зросли в 32 рази, що стало результатом зарахування 10 % надходжень від податку на прибуток підприємств приватної форми власності, то у 2021 році надходження

збільшилися в 53 рази. Стрімке зростання податку на прибутку 2021 році відбулось в основному за рахунок високих світових цін на залізну руду, що вплинуло на обсяг прибутку підприємств недержавної форми власності. Також суттєво збільшилися надходження місцевих податків та зборів, а саме в 11 р., що стало результатом зміни складу цих податків і віднесення до них плати за землю, єдиного податку, запровадження транспортного податку та удосконалення механізму адміністрування податку на нерухоме майно. Натомість надходження до місцевих бюджетів рентної плати та плати за використання природних ресурсів за 2014–2021 роки, навпаки, зазнали зменшення в 1,7 рази, що є результатом зміни співвідношення при розподілі цих коштів між державним та місцевими бюджетами.

Висновки. Отже, запроваджені бюджетно-податкові зміни щодо фінансового забезпечення суб'єктів системи місцевого самоврядування суттєво покращили його рівень, що сприятиме, з одного боку, отриманню органами місцевого самоврядування фінансової автономії, з іншого – стимулу до розвитку громади.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України. Кодекс № 2456-VI від 8.07.2010 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Податковий кодекс України : Законодавство України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2684-14>.
3. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

УДК 004.9:336.1-044.922(477)

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

***Карачковська П. С.,** магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»
Яріш О. В., к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи*

Анотація. У статті досліджено закономірності та етапи цифрової трансформації фінансового сектора України у розрізі його